

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.321.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 10603 Pani Posłanki Moniki Wielichowskiej z 3 lipca 2025 r. w kwestii deregulacji zawodu regulowanego pracownik socjalny, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Departament Pomocy Społecznej systematycznie analizuje dane o zatrudnieniu w Polsce pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej, centrach usług społecznych oraz innych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. Dane te publikowane są na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w postaci rocznych sprawozdań resortowych¹. Analizy prowadzi się porównując zatrudnienie pracowników socjalnych rok do roku, a także w odstępach 10 letnich.

Z uwagi na poczynione obserwacje wprowadzono zmiany w zapisie art. 116 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, otwierające dostęp do zawodu pracownika socjalnego osobom, które ukończyły studia w zakresie pracy socjalnej, bez względu na ukończony przez nie kierunek studiów. W ślad za tymi zmianami weszło w życie rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej (Dz.U. z 28 października 2021 r. poz. 1962). Rozporządzenie pozwala uzyskać uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego także osobom, które zrealizowały kształcenie na kierunkach: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie i ukończyły wskazane przepisami studia podyplomowe. W efekcie zaobserwowano mniejsze spadki w zatrudnieniu pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej, licząc liczbę zatrudnionych rok do roku, wg stanu na ostatni dzień grudnia.

Niezależnie od tego, w roku 2024 podjęto intensywne i do dziś prowadzone prace nad przepisami gwarantującymi dalsze poszerzenie uznawanych uprawnień, pozwalających na wykonywanie zawodu pracownika socjalnego. Wprowadzenie projektowanych zmian do przepisów regulujących tę kwestię przyniesie znaczącą poprawę w zatrudnieniu pracowników socjalnych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej.

Odnosnie pytania o możliwość deregulacji zawodu pracownika socjalnego informuję, że jest to zawód regulowany ze względu na potrzebę ochrony interesów osób i grup społecznie najwrażliwszych, której skuteczność ma istotne znaczenie w perspektywie wzmocnienia zaufania do państwa i jego instytucji. Odpowiedzialne zarządzanie ryzykiem socjalnym jest bowiem kluczowe dla budowania stabilnego i sprawiedliwego społeczeństwa.

---

¹Na dzień wysyłki niniejszego pisma aktualne jest sprawozdanie MRiPS-06 – Dział 2. „Zatrudnienie w systemie pomocy społecznej”

Trzeba podkreślić, że z perspektywy cechującego państwa rozwinięte dążenia do przeciwdziałania ryzykom socjalnym, prawne umocowanie zawodu pracownika socjalnego ma kluczowe znaczenie. Implikuje to konieczność rygorystycznego przestrzegania standardów jego nauczania i wykonywania. W Polsce już ustawą z 16 sierpnia 1923 r. o opiece społecznej wskazano ogólne założenia tworzonej wówczas od podstaw opieki społecznej, choć za pierwsze polskie regulacje dotyczące zawodu pracownika socjalnego można uznać dopiero ustawę z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej oraz ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która wprowadziła chronione prawem standardy wykonywania i nauczania tego zawodu. Wykonujący go pracownicy nieustannie doskonalą swoje umiejętności w oparciu o specjalistyczną wiedzę, zapewniającą unikalne kompetencje zawodowe. Proces ten manifestuje się także zrzeszaniem się wykształconych pracowników socjalnych w związki zawodowe (np. Związek Zawodowy Pracowników Socjalnych, czy Polska Federacja Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej), powstawaniem stowarzyszeń pracowników socjalnych (w tym od 1986 r. Polskiego Towarzystwa Pracowników Socjalnych PTPS), a także powstaniem Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej (PSSPS), działającego już ponad trzy dekady i zrzeszającego obecnie 34 szkoły pracy socjalnej, w tym wszystkie największe uczelnie krajowe². Zawód pracownika socjalnego nie jest zatem zawodem „niszowym”. Posiada ugruntowaną tradycję i odgrywa doniosłą rolę w wymiarze ogólnie rozumianej polityki społecznej. Jego deregulacja pociągnęłaby za sobą negatywne skutki społeczne, przyczyniając się do utraty prestiżu międzynarodowego Polski jako kraju członkowskiego Unii Europejskiej, będącej wspólnotą państw cywilizowanych, w których zawód pracownika socjalnego cieszy się bardzo dużym uznaniem.

Wśród ryzyk socjalnych, których negatywnym skutkiem z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 i 1572, art. 7) przeciwdziałają i które ograniczają pracownicy socjalni wymienić należy: ubóstwo; sieroctwo; bezdomność; bezrobocie; niepełnosprawność; długotrwałą lub ciężką chorobę; przemoc domową; bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; alkoholizm lub narkomania; zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe; klęski żywiołowe lub ekologiczne. Działania podejmowane przez pracowników socjalnych stanowią też odpowiedź na potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, czy zapewnienia ochrony i opieki ofiarom handlu ludźmi.

Ośrodki pomocy społecznej, w których działają pracownicy socjalni wykonują też liczne i ważne zadania z mocy innych przepisów, do których należą m.in.: ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym; ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych; ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów; ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci; ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty; ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej

---

² PSSPS jest też aktywnym członkiem zbiorowym EASSW (European Association of Schools of Social Work) oraz stowarzyszenia CERTS/ERCSW (European Resource Centre for Research in Social Work).

finansowanych ze środków publicznych; ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego; ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny; ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”; ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych; ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów; rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start"; inne ustawy i przepisy wykonawcze oraz uchwały rad gmin i zarządzenia wójtów gmin.

Wobec takich wyzwań zawód pracownika socjalnego wymaga uzyskania kwalifikacji, które nabyć można jedynie poprzez uzyskanie odpowiedniego wykształcenia. Obejmują one zwłaszcza: umiejętność rozpoznawania rzeczywistych potrzeb i problemów osób w niedostatku z uwzględnieniem jego przyczyn społecznych, kulturowych, psychologicznych i zdrowotnych; umiejętność koordynacji wysiłków podejmowanych na rzecz osób, rodzin i grup w niedostatku poprzez łączenie działań różnych instytucji i organizacji celem zapewnienia im kompleksowej pomocy; umiejętność zastosowania dostępnych form wsparcia; umiejętność motywowania oraz wspierania osób i rodzin w sposób umożliwiający im nie tylko doraźne, ale i trwałe przezwyciężenie trudności, z którymi się mierzą; empatię i zaawansowaną umiejętność komunikacji pozwalającą na skuteczne nawiązywanie kontaktu z osobami potrzebującymi wsparcia.

Pracownik socjalny odgrywa kluczową rolę w organizowaniu i koordynowaniu pomocy społecznej, a ze względu na posiadane kompetencje ma ustawowo zagwarantowaną wyłączność na przeprowadzanie wywiadów środowiskowych oraz prowadzenie pracy socjalnej (art. 107 i art. 119 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). Nie wykonuje on pracy urzędnika działającego poza siedzibą swojego miejsca zatrudnienia, ale kształtuje wsparcie społeczne w sposób uwzględniający wszystkie podstawowe formy pracy socjalnej (interwencja, opieka, pomoc, substytucja) dla osiągnięcia długofalowych rezultatów przy możliwie najbardziej efektywnym wykorzystaniu zasobów społecznych.

Nie można zatem twierdzić, że wykształcenie pracownika socjalnego jest „wykształceniem niszowym”, co zarazem sugerowałoby, iż zawód jest mało istotnym elementem działania samorządów, do którego zobligowane są one jedynie formalnie. Deregulacja oznaczałaby w tym wypadku regres w wymiarze polityki społecznej i powrót do czasów, gdy zawód pracownika socjalnego nie był sformalizowany i prawnie chroniony. Wiązałaby się to też z obniżeniem jego statusu i zaufania społecznego jakim się cieszy, a pośrednio też z obniżeniem zaufania do instytucji państwa i jego organów. Trudności związane z zatrudnieniem pracowników socjalnych powinny skłaniać raczej do przyjrzenia się warunkom ich zatrudnienia.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stoi na stanowisku, że nie ma podstaw do deregulacji zawodu pracownika socjalnego, zwłaszcza, iż prowadzone są prace projektowe nad przepisami o pomocy społecznej, mające na celu zwiększenie w obszarze pomocy społecznej zatrudnienia w tym zawodzie.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/